

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co řekneme osvojenému dítěti

Není žádný hlas krve. Dítě přijímá za matku tu osobu, která se k němu mateřsky chová, a nikoliv jen tu, která je porodila.

Nejzávažnější psychologický poznatek hned úvodem: Není žádný hlas krve. Dítě přijímá za matku tu osobu, která se k němu mateřsky chová, a nikoliv jen tu, která je porodila. Adoptivní rodiče, pěstouni či jiní vychovatelé dítěte v náhradní rodinné péči jsou psychologicky pravými rodiči, jestliže skutečně dítě za své přijímají!

Svazek, který vzniká osvojením dítěte je z hlediska právního, společenského i psychologického nejbližší skutečné vlastní rodině. Manželé, kteří po dětech toužili, konečně dítě dostávají a dítě získává nové rodiče. Je to nesmírně vzácná věc pro obě strany. Proto je tak důležité, aby se tomuto novému svazku dostalo veškeré společenské podpory a ochrany. Ovšem přičinit se o to musí na prvním místě adop-tivní rodiče sami!

Říci nebo neříci!

Předkládáme k úvaze několik poznatků a zkušeností, které by měly přispět k tomu, aby adoptivní rodiče radostně prožili svůj život s dítětem a předali mu všechno to dobré, co mu do života předat chtějí. Osvojitelé si v této souvislosti nejčastěji kladou palčivou otázku, zda mají dítěti říci či neříci pravdu o jeho původu. A když říci, tak kdy a jak to říci. Trochu předbíháme, když raději hned uvedeme, že dosavadní studie i zkušenost mluví celkem jednoznačně pro „říci“.

Poznátky, které jsme vybrali, jsou ze tří velice rozdílných oblastí společenské praxe.

1. Před lety proběhla v časopisu Vlasta zvláštní anketa. Bylo uveřejněno několik otázek, na které měli odpovídat jednak adoptivní rodiče, jednak nyní dospělí lidé, kteří vyrostli jako adoptované děti. Na otázku, zda říci nebo neříci, o něco více než polovina adoptivních rodičů odpověděla „neříci“. Viděli v tom nejlepší ochranu vztahu dítěte k nim, ochranu před obavou, že by se prozrazením všechno mohlo zkazit. Avšak naprostá většina těch, kteří vyrostli jako osvojené děti, odpověděla rozhodně „říci“. Jejich důvody byly poučné. Nejhorší je, psali ve svých dopisech, když tito milovaní rodiče (neboť jak jsme řekli, dítě ve svých citech nezná vlastní - nevlastní) hráli před námi komedii, nebyli k nám dosti upřímní, nevěřili nám, že bychom dovedli snést pravdu, mysleli si, že bychom je snad měli méně rádi atd.. Cest, jakými se děti dozvěděli, že nejsou vlastními, bylo bezpočtu. Ale jen v malém procentu případů došlo k prozrazení z jakési zlomyslnosti sousedů nebo nepřátelsky smýšlejících osob. Velkou většinou to byli rodiče sami, nebo babičky a dědečkové, druhé děti z příbuzenstva, popř. známí a přátelé, kteří v nestřeženém okamžiku něco naznačili a dítě si to dokreslilo a dotvořilo samo.

Stačila nedopovězená věta, podivná zámlka, převedení řeči na jiné téma, aby dítě postřehlo, že je něco tajemně nejasného kolem jeho původu a narození. Něco nebezpečně zaskřípalo a vzbudilo pozornost dítěte. A už se to nedá vzít zpět.

2. Při psychologickém sledování dětí v dětských domovech s tzv. zvýšenou péčí jsme vždy zachytili několik případů, u nichž poruchy chování a jiné obtíže vznikly v přímé spojitosti s prozrazením skutečnosti adopce. Stalo se tak obvykle za okolností velmi nepříznivých a ve věku dítěte, který je na takové věci zvláště citlivý, tj. v období po jedenáctém roce. Obtíže byly takového rázu, že se vlastně rodinný svazek úplně rozpadl. Nešťastní byli adoptivní rodiče a nešťastné bylo jejich dítě, které pak dále šlo drahou nápravného ústavu.

3. Když byla u nás zrušena bývalá pěstounská péče v roce 1952, mnoho dětí muselo přejít do dětských domovů. Někteří pěstouni se však svých svěřenců nevzdali, a pokud byly tyto děti pro adopci právně volné, osvojili si je. Byly to děti zpravidla už školního věku, které měly do té doby jasné vědomí o tom, že jsou nevlastní. Ostatně měly také do té doby jiné jméno. Po letech, když byla hodnocena úspěšnost osvojení, byly tyto adopce vzniklé z pěstounské péče zařazeny spolu se všemi ostatními adopcemi do výzkumného šetření. A ukázalo se, že právě v této skupině, kde skutečnost adopce byla dítěti od počátku zcela zjevná a jasná, bylo největší procento adoptivních rodin v kategorii „dokonale šťastných“ a „uspokojivých“.

Druhý poznatek proto zní: S pravdou se lépe žije

- a zatajená pravda je v lidských vztazích nebezpečná. Otázka pravdy v lidském životě není totiž jen otázkou filozofickou a mravní, ale také hluboce psychologickou. Týká se to vztahů mezi dospělými stejně jako vztahů mezi rodiči a dětmi. Jestliže dětem něco důležitého zatajíme, žijeme vlastně neustále v napětí a nejistotě, zda se to někdy neprozradí. Žádná ochranná opatření nejsou dokonalá, aby nás mohla té nejistoty do posledního zbytku zbavit. A takovéto třeba drobné napětí v pozadí našich vztahů vede k tomu, že se v určitých situacích chováme poněkud nepřírozeně, o něčem raději nemluvíme, a naopak o jiných věcech mluvíme moc, nad některými otázkami stácíme řeč trochu uměle jinam. Není nám docela dobře, protože není v něčem čisto a jasno. A jestliže k prozrazení dojde - a děje se to tak ve vysokém procentu, že to musíme pokládat skoro za zákonité - může nad námi dítě vyslovit velmi bolestný soud: „nebyli jste ke mně dosti upřímní“. Ostatně sami chceme, aby ono dítě bylo pravdomluvné, upřímné, otevřené, proto bychom neměli ani my před ním pravdu potlačovat. S pravdou se nejen lépe žije, ale také mnohem lépe vychovává. Pravda je také nejlepší ochranou adoptivního svazku.

(1. část)

Zdroj: www.rodina.cz